

Vzdělávací oblast :
Vyučovací předmět:

Umění a kultura
Hudební výchova

Charakteristika předmětu

Vzdělávací obsah:

Základem vzdělávacího obsahu předmětu Hudební výchova je vzdělávací obsah vzdělávacího oboru Hudební výchova pro 2. stupeň ze vzdělávací oblasti Umění a kultura.

Časová dotace:

- 6. ročník – 1 hodina
- 7. ročník – 1 hodina
- 8. ročník – 1 hodina
- 9. ročník – 1 hodina

Organizace výuky:

Výuka je realizovaná formou jedné vyučovací hodiny (45 minut) týdně a probíhá ve specializované učebně hudební výchovy. Hudba je osvojována nejen při vyučování, ale i návštěvou různorodých hudebních vystoupení, na besedách o hudbě i samostatně v mimoškolních hudebních aktivitách.

Učební osnovy předmětu umožňují učiteli konkretizovat učivo i jeho náročnost na základě jeho znalosti hudebního rozvoje jednotlivých žáků a podmínek ve škole. Učitel volí didaktické prostředky dle svého rozhodnutí.

Hodnocení žáků

Hlavním kritériem při hodnocení žáků je především jejich přístup k celému komplexu hudebních činností, jejich snaha spolupracovat s ostatními a aktivně se podílet na co nejlepším výsledku. Dále pak stupeň tvořivosti a samostatnosti projevu, osvojení si potřebných vědomostí, činností a zkušeností, kvalita projevu, estetické vnímání a přístup k uměleckým dílům.

Cíl předmětu:

Hlavními složkami tohoto předmětu jsou pěvecké, instrumentální, poslechové, a hudebně pohybové činnosti, které jsou provázány a vzájemně se doplňují. Prostřednictvím těchto činností žák rozvíjí svou hudebnost. Učí se pracovat se svým hlasem, kultivuje svůj pěvecký projev, osvojuje si písně různých hudebních žánrů, rozvíjí své intonační dovednosti. Při poslechových činnostech poznává hudbu ve všech jejích žánrových, stylových i funkčních podobách, utváří si vlastní názory a postoje k hudebnímu umění minulosti i

současnosti, získává vhled do hudební kultury, učí se hudbu analyzovat. Instrumentálními a hudebně pohybovými projevy získává a rozvíjí své individuální hudební schopnosti a dovednosti.

Předmět dává žákům příležitost, aby projevovali a uspokojovali svou přirozenou potřebu setkávání se s hudbou a usiluje o to, aby obohatili své estetické vnímání a prožívání světa, aby poznali souvislost všech druhů umění a stali se z nich kultivovaní návštěvníci koncertních sálů.

Řád učebny hudební výchovy je součástí vybavení učebny, dodržování pravidel je pro každého žáka závazné.

Výchovné a vzdělávací strategie pro rozvoj kompetencí žáků

(všichni vyučující při své práci využívají společné strategie –viz oddíl Charakteristika ŠVP kapitola 2 a tyto společné strategie dále konkrétně rozvíjejí pro předmět hudební výchova):

<p>KOMPETENCE K UČENÍ</p> <p>Vést žáky k zodpovědnosti za své vzdělávání, motivovat je pro celoživotní učení, umožnit jim osvojit si strategii učení</p>	<p>Žáci jsou vedeni ke kultivaci své hudebnosti vokálními, instrumentálními, poslechovými a hudebně pohybovými aktivitami, dále pak k porozumění obecně užívaných termínů z hudební oblasti tak, že je umí propojovat a zacházet s nimi, uvědomují si, že přehled a znalosti v oblasti umění jim přinášejí emocionální prožitky.</p>
<p>KOMPETENCE K ŘEŠENÍ PROBLÉMŮ</p> <p>Podněcovat žáky k tvořivému myšlení, logickému uvažování a k řešení problémů</p>	<p>K vyjádření svých hudebních záměrů jsou žáci vedeni k volbě vhodných hudebních prostředků, jsou podporováni při objevování různých variant během realizace hudebního projevu. Ve škole i při mimoškolních akcích je průběžně sledováno, jak žáci hodnotí hudební dění kolem sebe a jaké k němu zaujímají postoje.</p>

<p>KOMPETENCE KOMUNIKATIVNÍ</p> <p>Vést žáky k otevřené, všestranné a účinné komunikaci</p>	<p>Žáci se učí vnímat možnosti hudebního umění jako prostředku mimojazykového vyjadřování a využívat je ke svébytné komunikaci, učí se respektovat rozdílnost názoru ostatních lidí na umělecké dílo, naslouchat názorům jiných, nechat se jimi obohacovat, případně s nimi polemizovat.</p>
<p>KOMPETENCE SOCIÁLNÍ A PERSONÁLNÍ</p> <p>Rozvíjet u žáků schopnost spolupracovat, pracovat v týmu, respektovat a hodnotit práci vlastní i jiných</p>	<p>Žáci jsou vedeni k osvojování si zásad chování a vystupování na kulturních akcích, k chápání role jednotlivce v hudebním kolektivu, k přebírání zkušeností druhých lidí pro vlastní zdokonalování, k posilování svojí sebedůvěry při realizaci hudebních činností, k pochopení emocionálního působení hudby a jejím vlivem k vytváření mostů mezi lidmi.</p>
<p>KOMPETENCE OBČANSKÉ</p> <p>Vychovávat žáky jako svobodné osobnosti, které mají svá práva , ale i povinnosti, mají zodpovědnost za svůj život a zdraví a jsou schopny být v různých situacích účinně nápomocny druhým</p>	<p>Žáci se učí respektovat, chránit a oceňovat kulturní tradice i historické dědictví, jsou vedeni k sebeúctě a úctě k druhým lidem, k toleranci k jejich hudebním projevům, k chápání procesu umělecké tvorby jako způsobu nalézání a vyjadřování osobních prožitků, k vytváření pozitivních postojů k uměleckým dílům.</p>

<p>KOMPETENCE PRACOVNÍ</p> <p>Vést žáky k pozitivnímu vztahu k práci, naučit je používat vhodné pomůcky, materiály, nástroje a technologie, chránit při práci zdraví své i druhých, pomoci žákům při volbě jejich budoucího povolání</p>	<p>Žáci jsou vedeni k pozitivnímu vztahu k aktivním hudebním činnostem, ke správnému zacházení a používání svěřených hudebních nástrojů a pomůcek, k jejich případné údržbě tak, aby je nepoškodili a jejich manipulací neohrozili sebe ani ostatní. Jsou seznamováni s různými profesemi v hudební oblasti, hudebně nadaní žáci jsou vedeni k vhodné volbě povolání tak, aby mohli uplatnit svůj talent.</p>
---	---

Průřezová témata

Osobnostní a sociální výchova (OSV)

- v rámci HV vede toto téma k rozvoji smyslového vnímání, kreativity, vnímání a utváření mimouměleckého estetického chování (tj. estetika chování, mezilidských vztahů) a vnímání umění jako prostředku komunikace a osvojování si světa

Osobnostní rozvoj:

kreativita - schopnost jednotlivce vytvářet vlastní jednoduchý doprovod (rytmický či melodický), vlastní dramatizace písní, texty k jednoduchým melodiím
rozvoj schopnosti poznávání – sluchová orientace v zahraničních tónech, zapamatování si jich, pokusy o jejich analýzu

Sociální rozvoj:

poznávání svého okolí na základě společných praktických aktivit (tanec, zpěv, rytmická cvičení, ...), formování otevřené a pozitivní komunikace při diskusi nad uměleckým dílem, společném hodnocení hudebních aktivit

Morální rozvoj:

role žáka v kolektivu – respektování hudebního výkonu ostatních, pomoc méně nadanějším, zájem na dobrém výkonu ostatních

Výchova demokratického občana (VDO)

- uvědomění si své role jako člověka, jenž odpovídá za své činy, plní své povinnosti a uplatňuje svá práva (spoluutváření a respektování pravidel hodnocení v HV, snaha o správné vnímání a pochopení hudebních výkonů ostatních žáků)

Výchova k myšlení v evropských a globálních souvislostech (EGS)

- orientace ve vývoji evropského umění, hledání podobností a odlišností, společných kořenů - lidové zvyky, tradice, folklor evropských zemí, životy a díla evropských hudebních skladatelů, hymny jiných zemí, tradiční hudební nástroje různých zemí

Multikulturní výchova (MV)

- poznávání vlastního kulturního zakotvení a orientace v pluralitní společnosti – regionální umění, kultura a umění v našem regionu

Environmentální výchova (EVO)

- estetické vnímání prostředí, ve kterém žijeme
- hudební díla inspirovaná životním prostředím, přírodními jevy, vesmírem

Mediální výchova (MEV)

- vznik a vývoj médií, jejich vliv a přínos v oblasti kultury a umění
- média jako zdroj informací

Zkratky použité v učebním plánu předmětu hudební výchova:

OVO – očekávané výstupy vzdělávacího oboru

U – učivo

Průřezová témata: OSV – osobnostní a sociální výchova

VDO – výchova demokratického občana

EGS – výchova k myšlení v evropských a globálních souvislostech

MV – multikulturní výchova

EVO – environmentální výchova

MEV – mediální výchova

Očekávané výstupy vzdělávacího oboru (OVO)

2. stupeň

Žák

1. využívá své individuální hudební schopnosti a dovednosti při hudebních aktivitách
2. uplatňuje získané pěvecké dovednosti a návyky při zpěvu i při mluveném projevu v běžném životě, zpívá dle svých dispozic intonačně čistě a rytmicky přesně v jednohlase i vícehlase, dokáže ocenit kvalitní vokální projev druhého
3. reprodukuje na základě svých individuálních hudebních schopností a dovedností různé motivy, témata i části skladeb, vytváří a volí jednoduché doprovody, provádí jednoduché hudební improvizace
4. orientuje se v zápise písní a skladeb různých stylů a žánrů, tyto písně či skladby na základě individuálních schopností a získaných dovedností svým způsobem realizuje
5. rozpozná některé z tanců různých stylových období, zvolí vhodný typ hudebně pohybových prvků k poslouchané hudbě a na základě individuálních hudebních schopností a pohybové vyspělosti předvede jednoduchou pohybovou vazbu
6. orientuje se v proudu znějící hudby, vnímá užité hudebně výrazové prostředky a charakteristické sémantické prvky, chápe jejich význam v hudbě a na základě toho přistupuje k hudebnímu dílu jako k logicky utvářenému celku
7. zařadí na základě individuálních schopností a získaných vědomostí slyšenou hudbu do stylového období a porovnává ji z hlediska její slohové a stylové příslušnosti s dalšími skladbami
8. vyhledává souvislosti mezi hudbou a jinými druhy umění

Vzdělávací obsah vyučovacího předmětu Hudební výchova

Výstupy pro jednotlivé ročníky v rámci ŠVP nejsou konkretizovány, ale jsou uvedeny pro celé období 2.stupně ZŠ, neboť učivo se ve všech okruzích v jednotlivých ročnících z větší části cyklicky opakuje, pouze na sebe s vyššími ročníky bere náročnější podobu. Žák tak průběžně zdokonaluje své získané kompetence.

UČIVO	VÝSTUP	PŘESAHY, SOUVISLOSTI
<u>Hlasová výchova</u> Hlasová hygiena, pěvecké návyky, hlasový rozsah, hlasové ústrojí, dýchání, frázování, jednohlas, dvojhlas, mutace, deklamace, techniky vokálního projevu	Žák při zpěvu i mluveném projevu dodržuje pravidla hlasové hygieny, umí nasadit správně tón, rozšiřuje si hlasový rozsah, odhadne správnou hlasitost zpěvu, převede melodii z nezpěvné do zpěvné polohy, hledá nápravu své případné hlasové nedostatečnosti, zvládne některé jednoduché techniky vokálního projevu, vokálně interpretuje a osvojuje si písně různých hudebních žánrů (alespoň 10 v každém ročníku) OVO: 1, 2, 3	Př – anatomie hlasového ústrojí F – princip tvoření tónu Č – mluvený projev, lidová slovesnost OSV, VDO

<p><u>Hudební teorie</u></p> <p>Stupnice, tónina, houslový klíč, rytmus, tempo, puls, takt, taktování, repetice, intervaly, hudební názvosloví, akord dur, moll, délka, výška not, homofonie, polyfonie, notový záznam, kytarové značky</p>	<p>Žák se dle svých schopností orientuje v jednoduchém notovém zápisu, v oblasti hudebních pojmů a značek, taktuje rytmické útvary, chápe rozdílnost hudby jednohlasé a vícehlasé, určí melodii vzestupnou a sestupnou, rozezná dur, moll akord, rozpozná délku, sílu, barvu a výšku tónu, zapíše tóny do notové osnovy</p> <p>OVO: 4, 6</p>	<p>Př – puls lidského těla M – zlomky</p> <p>OSV</p>
---	--	--

UČIVO	VÝSTUP	PŘESAHY, SOUVISLOSTI
<p><u>Člověk a hudební dílo, hudební dějiny</u></p> <p>Duchovní a světská hudba, lidová hudba (česká, jiných národů), hudební dílo, doba vzniku, hudební styly a žánry, autor, jeho život, epigonství, interpret, posluchač, skladba v kontextu s jinými hudebními i nehudebními díly, původ hudby, pravěk, starověk, gotika, renesance, baroko, klasicismus, romantismus, umělecká hudba 20. století, vývoj populární hudby, slovní charakteristika hudebního díla, vytváření vlastních soudů a preferencí</p>	<p>Žák se orientuje v dějinách hudebního umění, má přehled o hudebních stylech minulosti i současnosti, má povědomí o skladatelském významu autorů vybraných děl, s nimiž se seznámil, formuluje dle svých schopností hodnotící soudy o hudbě, chápe roli posluchače, vyhledává souvislosti mezi hudbou a jinými druhy umění, orientuje se v proudu znějící hudby, porovnává jednotlivé skladby autorů a jejich život</p> <p>OVO: 6, 7, 8</p>	<p>D – historické etapy ve vývoji lidstva Z – regionální zeměpis VV – výtvarná díla a architektura jednotlivých historických etap Č – souvislost vývoje literárních a hudebních děl</p> <p>OSV, MV, EGS, EVO</p>
<p><u>Hudební formy, spojení hudby a slova</u></p> <p>Předvěti, závěti, kánon, rondo, variace, fuga, koncert, sonátová forma, symfonická báseň, symfonie, programní hudba, melodram, filmová a scénická hudba, kantáta, opera, opereta, hudební revue, muzikál</p>	<p>Žák rozlišuje jednotlivé hudební formy, při poslechu aplikuje teoretické znalosti a orientuje se za pomoci učitele ve struktuře díla, analyzuje významné prvky díla, rozezná a vysvětlí výrazové prostředky (melodie, rytmus, barva, tempo)</p> <p>OVO: 6, 8</p>	<p>Č – film, scénář, literární dílo jako předloha díla hudebního (báseň, libreto..), analogie předvětí, závětí – otázka, odpověď</p> <p>OSV,</p>

UČIVO	VÝSTUP	PŘESAHY, SOUVISLOSTI
<p><u>Hudba a pohyb, tance</u></p> <p>Lidové, společenské tance, výrazový tanec, pantomima, balet, tance jiných národů, umělecké zpracování lidových tanců, pohybový doprovod znějící hudby, pohybová reakce na změny v hudbě, orientace v prostoru, taneční kroky</p>	<p>Žák rozpozná některé z tanců různých stylových období, reaguje pohybem na hudbu, pomocí pohybových činností vyjadřuje své pocity, na základě svých individuálních schopností a pohybové vyspělosti zvládá základní jednoduché taneční kroky některých tanců (polka, mazurka, valčík, macarena..), zvládne jednoduchou dramaturgii písně, pomocí gest, mimiky, „řeči těla“ znázorní hudbu, reprodukuje pohyby prováděné při tanci nebo pohybových hrách, hudbu ztvární vlastní choreografií</p> <p>OVO: 5</p>	<p>D – historické etapy ve vývoji člověka VV – dobové oblečení TV – taneční kroky OV – mimoslovní komunikace</p> <p>OSV, MV, EGS</p>
<p><u>Hudební nástroje, nahrávací technika</u></p> <p>Symfonický orchestr, komorní hudba, lidové nástroje, Orffův instrumentál, elektronické nástroje, zvukový záznam hudby</p>	<p>Žák dle svých schopností dokáže předvést hru na jednoduché Orffovy nástroje, použije je k doprovodu pěveckých projevů, vyjádří své hudební představy pomocí hudebních nástrojů. Rozlišuje poslechově i vizuálně jednotlivé druhy a skupiny nástrojů, chápe roli nástroje sólového a doprovodného, orientuje se ve vývoji hudebních nástrojů, jejich zdokonalování od nejjednodušších až po elektronické, chápe princip zvukového</p>	<p>F – záznam zvuku Př. – druhy dřeva</p> <p>OSV, VDO, MV, MEV</p>

	záznamu OVO: 3	
--	-------------------	--

Poznámka:

V rámci výuky budou v jednotlivých ročnících dle aktuálních možností zařazovány projekty související s učivem v dalších předmětech (např.: Filmová a scénická hudba, Lidová hudba, hudební zeměpis, Mozartova doba, Populární hudba v médiích atd.)